

Vriendschap – een gps op mars

Een begeleidingsprogramma voor kinderen en jongeren met autisme

29

door *Marieke Schuurman-van der Heyden*

'Ik heb behoefte aan een oriëntatieplan voor buitenaardse wezens. Autistisch zijn betekent niet onmenselijk zijn. Het betekent vreemd zijn. Het betekent dat wat normaal is voor de anderen niet normaal is voor mij en wat normaal is voor mij niet normaal is voor anderen. In zekere zin ben ik slecht toegerust om in deze wereld te overleven, zoals een buitenaards wezen het niet zou redden zonder oriëntatiepunt. Maar ik ben gaaf als persoon...' Jim Sinclair

Dit gedicht motiveerde Kathleen Peeters tot het schrijven van het boek *Vriendschap – een gps op mars*. Het werkboek is een soort gps over vriendschap, relaties en gedrag; het suggereert routes terwijl het kind of de jongere zelf de bestuurder is. Werkboek en bijbehorende handleiding voor begeleiders zijn eigenlijk gericht op normaalbegaafde kinderen en jongeren met autisme. Toch is een bespreking ervan in *Talent* zeker op z'n plaats: ook hoogbegaafde kinderen voelen zich geregeld 'anders' of 'vreemd' en merken dat ze soms andere maatstaven voor vriendschappen hanteren dan hun leeftijdgenoten. Een gps voor vriendschap is voor veel hoogbegaafde kinderen geen overbodige luxe.

De informatie in het werkboek is gedetailleerd en waardevol voor het uitdiepen van het begrip vriendschap. Vooral het uitgebreide overzicht van eigenschappen die vrienden kunnen hebben, is erg handig. Kinderen kunnen zelf aangeven wat ze belangrijk vinden bij vrienden (bijvoorbeeld dat ze slim zijn, goed kunnen luisteren, in de buurt wonen, graag dezelfde dingen doen, eerlijk zijn). Van daaruit kunnen ze

zich realiseren dat niet alle eigenschappen in één vriend bijeen hoeven te komen. Je kunt een vriend hebben voor de ene bezigheid en met een andere vriend iets anders delen. De lezer wordt aangemoedigd te onderzoeken wie zijn of haar vrienden zijn, wat ze gemeenschappelijk hebben, wie de afspraakjes regelt en wat er gebeurt bij ruzie. Dit zelf inventariseren maakt dat hoogbegaafde kinderen meer ontspannen kunnen doen over vriendschap, in plaats van de lat onbereikbaar hoog leggen.

Een andere eyeopener in het boek is het stuk over verschuivende relaties. Het is normaal dat je vrienden soms ontgroeit en dat je weer nieuwe vrienden maakt, dat hoort bij je ontwikkeling. Hoogbegaafde kinderen kunnen hoge verwachtingen van vriendschap hebben; het is goed om erover te denken en te praten dat vriendschap soms niet je hele leven hetzelfde blijft.

Het boek is uitgevoerd met een perforatierand, bladzijdes zijn er gemakkelijk uit te scheuren, zodat elk kind een eigen, precies passend werkboek kan samenstellen.

Het af en toe opduikende Vlaamse taalgebruik, zoals 'als je met twee bent' of 'kleef je foto hier', is nauwelijks storend.

Het is aan te bevelen om – ook al is het werkboek op kinderen en jongeren zelf gericht – als ouder of begeleider samen met een kind aan de slag te gaan. Ga ernaast zitten en besteed intensief aandacht aan het samen doornemen, bespreken en in de eigen context zetten van de opdrachten.

De opdrachten zijn soms wat pittig en vooral geschikt voor kinderen vanaf groep 6. Voor jongere kinderen kunnen ouders of begelei-

ders het werkboek zelf doornemen en zich door de thema's laten inspireren tot gesprekken over vriendschap.

Marieke Schuurman-van der Heyden is orthopedagoge in Utrecht, gespecialiseerd in begeleiding van de sociaal-emotionele ontwikkeling van hoogbegaafde kinderen en jongeren, en van slimme kinderen met een stoornis in het autistisch spectrum.

Vriendschap – een gps op Mars door Kathleen Peeters, uitgegeven door Lannoo Campus.

De bij dit werkboek horende handleiding voor begeleiders geeft een zorgvuldig en concreet uitgewerkt overzicht van de theorie over autisme.

Kathleen Peeters studeerde orthopedagogiek in Gent en is thuisbegeleider van jongeren met autisme.

Boekrecensie

Joris van Iersel

door Carla Desain

'Niet elke held is een goed mens'

Het leven van Joris (12 jaar, groep 8) loopt op rolletjes. 'Sport, leren, vrije tijd, alles is tegenwoordig precies in evenwicht. Deze meester is de beste die ik ooit gehad heb: Hij kan goed orde houden en doet echt wat aan problemen in de groep, dat was in eerdere klassen wel anders. En van mijn CITO-uitslag werd ik ook blij: 550. Dus ik kan lekker naar het gymnasium. Nu nog ingeloot worden bij de school van mijn keuze...'

Oudheid

Joris leest graag, hij heeft zelf flink wat boeken en is vaste klant bij de bieb. Voor deze Boekenplank koos hij *De omzwervingen van Odysseus* van Simone Kramer. 'Ik hou erg van mythen en van verhalen uit de Oudheid. Ik heb met plezier al meer van deze schrijfster gelezen. Haar boeken

zijn niet alleen maar lappen tekst, er staan ook mooie platen in. Dit boek kende ik nog niet, maar het verhaal natuurlijk wel, in grote lijnen tenminste.'

In dit boek wordt het oude verhaal van de dichter Homeros naverteld: de Griekse held Odysseus vaart na de – door de Grieken gewonnen – oorlog tegen Troje terug naar huis. Over die thuisreis doet hij tien jaar door alle avonturen die op zijn pad komen. Ondertussen proberen in zijn paleis op Ithaka allerlei mannen zijn plaats in te nemen als vorst en als man van de mooie Penelope.

Monsters & mooie vrouwen

Joris vindt de de kaart aan de binnenkant van de kافت fijn. 'Heerlijk om tijdens het lezen uit te puzzelen hoe Odysseus en zijn mannen precies gingen varen.'

Het verhaal is – ondanks alle avonturen – wat voorspelbaar. 'Je weet van tevoren dat Odysseus elke keer weer in de penarie komt. Wéér een monster, wéér een mooie vrouw die hem niet laat gaan, wéér een storm en een schipbreuk... Maar juist op het Dodenrijk, waar ik wel meer over zou willen weten, gaat dit boek nauwelijks in. Hoe kan het nou dat Odysseus al die schimmen van mensen zag? Hadden zij goed of juist slecht geleefd? En hoe zag het er daar uit? Ik miste een beschrijving.'

Echte helden?

Odysseus, de held van het verhaal, heeft flink wat slechte kanten. 'Hij liet zich wel erg makkelijk verleiden door al die mooie vrouwen (terwijl hij Penelope gevraagd had op hem te wachten). En ik vind hem geen goede leider. Hij verbood zijn manschappen bijvoorbeeld om de zak open te maken die hij gekregen had van Koning Aiolos. Toen hij even niet oplette, deden ze dat natuurlijk toch, omdat ze nieuwsgierig waren en dachten dat er diamanten in zaten. Odysseus had hen beter kunnen vertellen dat de winden in die zak zaten en dat het hun thuisreis zou verpesten als ze losgelaten werden. En Telemachos, de zoon van Odysseus, vind ik een schijterd. Hij had best iets kunnen doen om die vrijers uit het paleis te verjagen.'

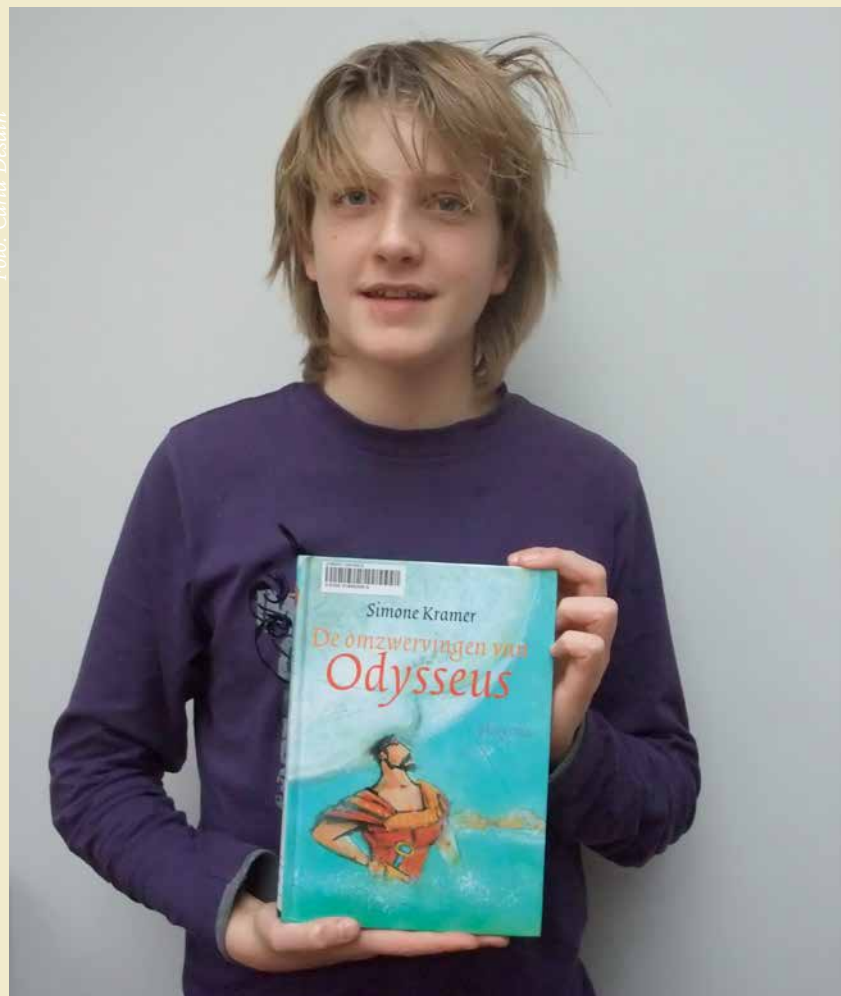
Joris vindt de oude zwijnenhoeder nog het sympatiekst: 'Eumaios is verstandig en een hele trouwe vriend. Ik lijk wel een beetje op hem.'

Aanrader?

Dit boek is een aanrader voor kinderen vanaf 8 jaar die zich nog niet zo in de Griekse verhalen verdiept hebben. 'Maar dan kunnen ze beter eerst *De slag om Troje* van deze schrijfster lezen. Dat verhaal gaat vooraf aan de thuisreis van Odysseus. Ikzelf zou wel een stevigere versie van dit verhaal willen lezen, met meer details en beschrijvingen.'

De omzwervingen van Odysseus van Simone Kramer, met illustraties door Els van Egeraat, Uitgeverij Ploegsma.

Wil je ook over je favoriete boek of game vertellen? Mail dan naar desain@planet.nl

Joris en Odysseus